

Medhjælperne ere jo i Almindelighed Iønnede saaledes, at de faae lige Meget eller lige Lidt, enten de ere i Butiken fra Kl. 4 eller ikke, og hvad Principalerne angaar, er deres Opfattelse ved den, at naar Butiksfunktionen kunde blive paabudt ved Lov, og blive almindelig, er der Ingen, der lider noget. Særligt derved, saaledes altsaa, at Principalerne ifølge den Betragtning ogsaa gaa ud fra, at en saadan Forholdsregel ikke vilde komme til at koste dem Penge. Naar derimod Spørgsmaalet bliver om Arbeidshjælperne, forekommer det mig, at det er ganske indlysende, at naar man forbyder alle Arbeidshjælper om Søndagen, saa gjør man derved, om jeg maa udtrykke mig saaledes, et Greb baade i Arbeidsgivernes og Arbejdernes. Somme. Det er muligt, at der er mange Arbejdere, som hellere vilde lide et Indtægtstab og have Frihed om Søndagen. Men det er vistnok ligesaa uomtvisteligt, at der er mangfoldige Arbejdere, som det Modsatte er Tilfældet med, som hellere vilde have Fortjeneste og Arbejde om Søndagen. Men hvordan det gaar eller ikke gaar, kan det, saaledes som Forholdet er nu, næppe være Tvivl underkastet, at Forbudet mod Arbejde om Søndagen vil gribe ind baade i Arbejdernes og Arbeidsgivernes Indtægtforhold, det vil, som jeg udtrykte mig, være et Greb i deres Somme, thi det er virkelig en fuldstændig Kløve, at ville tro, at Arbejdslønnen strax skal stige, fordi man forbyder Søndagsarbejdet. Det at henvise Arbejderen til, at han, om han endog ikke faar Lov til at fortjene Noget om Søndagen, nok skal fortjene en saa meget desto større Arbejdsløn de andre Dage, er virkelig en Kløve; det er at henvise til Julelæne paa Taget i Stedet for Julepen i Haanden. Dertil kommer, at det jo er saa overordentlig vanskeligt, naar Spørgsmaalet bliver om Arbeidshjælperne, at tage det fornødne Hensyn til de mange forskellige Arter af Haandværk og Industri, som der er, og til de mange forskellige Krav, som de stille. Jeg tror, som ogsaa en æret Taler har bemærket her i Dag, at de Undtagelser, der stilles op i det private Lovforslags § 1, paa ingen Maade ere tilstrækkelig udtømmende; der maatte opstilles mange flere, naar man der nogenlunde skulde tage Hensyn til de forskellige Industrigærene og Haandværks ganske nødvendige Interesser, og det er jo netop et af de Punkter, hvorpaa man, naar man skal til den praktiske Udførelse af Tanken, strander, nemlig det at komme til Bunds i, hvilke saadanne Undtagelser der maa indrømmes. — Jeg skal overfor nogle Bemærkninger, der fremkom angaaende det kirkeretlige Moment i denne

Sag, blot indstrænke mig til at sige det, at det vil jeg ikke disputere om. Jeg tager nemlig Lovgivningen, saaledes som den er, og det er jo dog sikkert nok, at den danste Lovgivning, saaledes som den er, og saaledes som den har været i meget lange Tider, ingenlunde gaar ud fra, at Alt, hvad der findes i Mose Lov, ogsaa skal være gjældende Ret i Danmark. Jeg vil slet ikke disputere med den ærede Taler, der bragte det Spørgsmaal frem (H. Jensen), om, hvorvidt det er rigtigt eller ikke rigtigt, men sikkert er det, at saaledes er det, og sikkert er det, at saaledes har det været i mange Herrens Tider. Og hvad særlig det Spørgsmaal angaar, som vi her behandle, gaar jeg ud fra, at Loven af 7de April 1876, saaledes som den er, og saaledes som den vil vedblive at gjælde — og det vil den jo, naar vi ikke blive enige om noget Andet — virkelig ikke hviler paa det Princip, at ethvert Menneske, ja endogsaa Creatur, skulde have hver 7de Dag fri. Det er derfor en Undersøgelse, som jeg kun kan tilskrive theoretisk Interesse, hvad enten det nu maatte være den ærede Talers Mening, eller det blot maatte være et Referat af Andres Mening. Derfor tror jeg, at ligesom Rigsdagen ved denne Sags Behandling saavidt mig bekjendt aldrig før har taget den Slags Hensyn, er der heller ikke nogen særlig Grund til nu at komme frem med dem.

Der næst vil jeg gjøre nogle Bemærkninger overfor det private Forslag, saaledes som det ligger for, idet jeg nemlig tror, at det ved nærmere Prøvelse vil vise sig, at det ikke paa nogen Maade vil gaa an at gjøre det til Lov, saaledes som det foreligger nu. Jeg skal da først bemærke, at § 1, saaledes som den lyder, nu vil faae en ganske overordentlig vid Udstrækning. Jeg ser ikke rettere, end, at naar man skal holde sig til Ordene i § 1, saaledes som den lyder, rammer den ogsaa Arbejdere paa Landet, thi der bruges kun saadanne Udtryk, som at det skal være Arbeidsgiveren forbudt at lade Arbejde udføre i Fabrikker og Værksteder samt paa Arbejdssteder. Men en Landbruger er ogsaa Arbeidsgiver, og naar han bruger Dageløse eller Husmænd til at arbejde for sig, er de ogsaa Arbejdere, og naar de arbejde paa Mark eller i Lo eller i Både, saa ere de paa et Arbejdssted; saa jeg ser ikke rettere, end at Paragrafen, saaledes som den lyder, kommer til at ramme ogsaa dem, kommer i det Hele taget til at ramme i et ganske overordentlig stort Omfang. Er det ikke Meningen, at § 1 skulde ramme ogsaa Landarbejdere, saa maa det for det Første gjøres No-